

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ

PUBLIC INFORMATION OFFICE
PRESS RELEASE

Άρ. 1

12 Αύγουστου, 1979

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ
κ. ΜΑΡΙΟΥ ΠΑΠΑΔΗ ΣΤΟ ΕΤΗΣΙΟ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ ΤΩΝ ΘΟΝΕΥΘΕΝΤΩΝ
ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΚΥΘΡΕΑΣ ΠΟΥ ΚΤΑΒΙ ΤΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ
"ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΘΡΕΑ"

Τό ετήσιο μνημόσυνο των θονευθέντων και πεσόντων της περιοχής Κυθρέας, που οσηνά και εόλαβικά τελετ τό Σωματείο "Ελεύθερη Κυθρέα" γιά πέμπτη κατά συνέχεια χρονιά, έχει μιά συγκλονιστική μοναδικότητα: Είναι ομαδικό μνημόσυνο όλων των άδικοχαμένων ανθρώπινων υπάρξεων που τίς θέρισε ή άγρια ώρα ένδς πολέμου, που ξεπήδησε μέσα από τον παραλογισμό της προδοσίας και της ανήκουστης βαρβαρότητας.

Αύτη την ίερή στιγμή της ομαδικής πρόσκλησης των ψυχών, τη μοναδική αυτή στιγμή που οι λευκές ψυχές των χαμένων συμπατριωτών μας αφήνουν προσωρινά τό ουράνιο σκήνωμά τους γιά νά έπικοινωνήσουν μαζί μας, σάς καλώ νά αναμνησθούμε μαζί με τους ψυχικά παρόντες συγχωριανούς και συντοπίτες την ώραία και χιλιάκριθη γή της Κυθρέας και των περιχώρων της, που μάς γέννησε κι έτσι ομαδικά νά οδεύσουμε πρós τά εκεί και ανοίγοντας τίς έξώπορτες νά ξαναμπούμε στις διασμένες αυλές των σπιτιών μας κι ανοίγοντας τίς γνώριμες πόρτες τους νά άγκαλιάσουμε με τά μάτια και νά ψηλαφήσουμε με τά χέρια μας τους πατρογονικούς χώρους που διαπάνε γιά την παρουσία μας πέντε όλόκληρα χρόνια όρφάνιας και προσφυγιάς.

Μέσα στη συγκινητική ατμόσφαιρα του σημερινού μνημοσύνου, αισθάνομαι βαθύτατα την ανάγκη νά εξάρω τον άρρηκτο και άκατάλυτο δεσμό του ανθρώπου με τη γενέτειρα γή του. Είναι αυτός ό δεσμός που συγκράτησε τον άμαχο πληθυσμό της Κυθρέας και των περιχώρων της στα σπι-

τια, στις αυλές, στις γειτονιές, στους δρόμους και στα χωράφια τους την ώρα που ή θύελλα του πολέμου έπεφτε επάνω τους μονιασμένη και σαρωτική. Οι τρείς σχεδόν εκατοντάδες ψυχών που άφάνισε ή απανθρωπιά και ή βαρβαρότητα του εισβολέα ήταν άπλοϊ, καθημερινοί άνθρωποι που είχαν ριζώσει στον τόπο τους όπως τά θαθύριζα, πεισματάρικα δέντρα που αντίστέκονται στο άγριο φύσημα του άνέμου και πεθαίνουν τότε μόνο όταν οι ρίζες τους άποκοπούν από τό χώμα. Έτσι πέθαναν και οι τρείς σχεδόν εκατοντάδες άνθρωποι της Κυθρέας, του Νέου Χωριού, της Βώνης, του Παλαιόκυθρου, του Τραχωμιού, του Έξω Μετοχιού. Άμετακίνητοι, φυτεμένοι βαθιά στη γή τους, δολοφονημένοι έν ψυχρώ.

Ό Τούρκος εισβολέας υπήρξε τραχύς και θάρβαρος, χωρίς ίχνος σεβασμού πρós τον άμαχο πληθυσμό. Έκτελούσε με ψυχρό ύπολογισμό, αλλά και με την τυφλή όρμη του ένστίκτου, άνθρώπους άνυπεράσπιστους γιά νά τρομοκρατήσει και νά πανικοβάλει ομαδικά τους εϊρηνικούς κατοίκους των χωριών μας με άντικειμενικό σκοπό τον όμα-

δικό έκτοπισμό. Θα ακολουθούσε, σύμφωνα με το άπάνθρωπο πρόγραμμα του εισβολέα, ο έποικισμός των έκκενωμένων από τους αυτόχθονες περιοχών. Καί, φυσικά, ή αλλοίωση της δημογραφικής σύνθεσης των περιοχών μας θα ολοκλήρωνε την επεκτατική ενέργεια του Άττίλα 1974.

Τη βαρβαρότητα των έκτελέσεων ακολουθήσε ο έγκλωβισμός με τις γνωστές συσθήκες ενός πρωτοφανούς στην ιστορία έξευτελισμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Είναι: κάτω από αυτές τις άπάνθρωπες συνθήκες που οι κάτοικοι της περιοχής Κυθρέας και όλων των άλλων περιοχών, που ο Τούρκος εισβολέας στρατοκρατεί τώρα και πέντε χρόνια, αναγκάστηκαν να έγκαταλείψουν με σπαραγμό ψυχής, αφήνοντας πίσω τους διωμούς και έστιες πατρογονικές.

Σήμερα όλοι έσείς, που έξαναγκαστήκατε να έγκαταλείψετε την πατρική γή, καλείσθε να αναμνησθείτε — μαζί σας κι έμεις οι μη έκτοπισθέντες — τους ανθρώπους που σκόρπισαν τά ίερά κόκκαλά τους στη γή της Κυθρέας και των περιοχών της.

Συμπάσχουμε όλοι αυτή την ίερή στιγμή με τις γυναίκες που κλαίνε τους συζύγους και τά παιδιά τους, τους άντρες που κλαίνε τις γυναίκες και τά παιδιά τους και τά παιδιά που κλαίνε τους γονείς τους. Κλαίει άκόμα ή ψυχή μας για τους συγγενείς των σκοτωμένων, που συγκεντρώθηκαν σήμερα έδω για να κλάψουν οίκογένειες που ξεκληρίστηκαν όλότελα. Συμμετέχουμε στο δράμα των συγγενών των άγνωσμένων που ζούν τώρα και πέντε χρόνια νύχτες άξημέρωτες με την άγωνία της διακρίβωσης της τύχης άγαπημένων τους προσώπων.

Πέρα από την ανάμνηση των φονευθέντων, ή παρουσία μας έδω σήμερα συνιστά και έπιβάλλει τη συνειδητοποίηση του χρέους και της εϋθύνης μας άπέναντι σε όλους τους συμπατριώτες μας που μάς παρακολουθούν από την άλλη όχθη του κόσμου.

Ποιό, όμως, το χρέος και ποιά ή εϋθύνη μας άπέναντι στους νεκρούς μας; Άναμφισδήτητα, ή άκοίμητη συνείδηση της

καταγωγής μας και ή άνυποχώρητη θέληση για έπιστροφή. Τόσο ή συνείδηση της καταγωγής όσο και ή θέληση για έπιστοφή στη γενέτειρα γή, άποτελούν ψυχικές ανάγκες τις εϋγενικότερες, πιστεύω, άνάγκες που ο άνθρωπος συντηρεί και καλλιεργεί σ' όλο το μάκρος της ίστορικής του ζωής. Άλίμονο στα άτομα και στους λαούς που έχασαν τη συνείδηση της καταγωγής τους και ζούν μέσα στην παγερή οϋδέτερη κατάσταση της ίστορικής άμνησίας. Οι άνθρωποι που ζούν σ' αυτή την κατάσταση μοιάζουν σίγουρα με ύπνοβάτες που κυκλοφορούν σε γνώριμους χώρους, έντελώς μηχανικά, άμέτοχοι και άδιάφοροι για ό,τι γύρω τους διαδραματίζεται, σχεδόν σκιές ανθρώπων.

Σκληρότερο άκόμα το μάθημα για τους λαούς που έχουν άποκοπεί από το ίστορικό τους παρελθόν. Λαοί των οποίων ή ίστορική μνήμη νεκρώθηκε, καταδικάστηκαν σε πολιτιστική άυτοχειρία και άυτοκαταργήθηκαν ίστορικά. Ό λαός μας που είναι ήθικά και πνευματικά δεσμευμένος με το ίστορικό του παρελθόν, έχει την ήθικη ύποχρέωση να συντηρεί την ίστορική του μνήμη. Με την ύπεύθυνη αυτή ενέργειά του θεβαιώνει και κατοχυρώνει την ίστορική του συνέχεια και διασφαλίζει την έθνική του έπιβίωση.

Γρηγορούσα λοιπόν πρέπει να είναι ή συνείδηση της καταγωγής μας και ζωτική ή ανάμνηση της κατεχόμενης πατρίδας. Για να κρατάμε άνοικτους τους δρόμους που μάς συνδέουν και οδηγούν στην πολυαγαπημένη πατρίδα. Για να διευρύνουμε τά ψυχικά μας έρείσματα και να πολλαπλασιάζουμε καθημερινά την ψυχική μας άντοχη. Αυτοί οι δυσκολοκατάκτητοι, μα έθνικά άναγκαίοι, στόχοι θα πραγματοποιηθούν αν όλοι οι Κυθρεώτες, που βρίσκονται σήμερα σε μιá κατάσταση ύποχρεωτικής διασποράς, καλλιεργούν καθημερινά και με κάθε τρόπο τη συνοχή τους, που άποτελεί θεμελιακό στοιχείο κάθε συγκροτημένης ομάδας ανθρώπων. Η συνοχή όλων των κοινοτήτων, που έχουν σκόρπισει από καταναγκασμό, δοκιμάζεται καθημερινά και κινδυνεύει να έκλείψει σ' όλες τις κοινότητες που δέν μπόρεσαν να ύποκαταστήσουν, προσωρινά πάντοτε, τη συναισθηματική δύναμη

που δίνει σε μιὰ κοινότητα ανθρώπων ο κοινός χώρος του ανθρώπινου οικισμού. Για τὴν Κυθρέα καὶ τὰ περὶχωρά της, τὴν ἔλθειψη τοῦ κοινού χώρου τῆς γενέτειρας γῆς, τὴν ἀναπλήρωσε σὲ κάποιο βαθμὸ τὸ Σωματεῖο «Ἐλεύθερη Κυθρέα», τοῦ ὁποίου οἱ δημιουργοὶ ἀγωνίζονται ἀσταιμάτητα γιὰ νὰ διατηρήσουν τὶς γέφυρες ἐπικοινωνίας μεταξύ τῶν διεσπαρμένων μελῶν. Ἡ «Ἐλεύθερη Κυθρέα», ὅπως ὅλα τὰ ἀδελφὰ σωματεῖα που στεγάζουν τὶς προσφυγοποιημένες κοινότητές μας, ἐπιτελοῦν ἔργο ἐθνικὸ γιατί, διατηρώντας τὴ συνοχὴ τῶν κοινοτήτων τῆς διασποράς, κρατοῦν ἀσθεστο τὸν πόθο τοῦ γυρισμοῦ στὶς πατρογονικὲς ἐστίες καὶ πολλαπλασιάζουν τὴν ψυχικὴ ἀντοχὴ τοῦ λαοῦ μας. Χρέος λοιπὸν ὄλων τῶν κατοίκων τῆς περιοχῆς ἸΚυθρέας, νὰ συντηροῦν καὶ νὰ ἐνισχύουν τὸ ἀδούλωτο Σωματεῖο τους, που συντηρεῖ τὴ μνήμη τῆς κατεχόμενης μικρῆς πατρίδας.

Ἀναφορικὰ μὲ τὴ σημερινὴ φάση τοῦ πολιτικοῦ μας προβλήματος, πρέπει νὰ εἶναι σ' ὄλους μας γνωστὲς οἱ θέσεις τῶν δυὸ πλευρῶν στὶς ἐνδοκυπριακὲς συνομιλίες. Ἡ δικὴ μας πλευρὰ μετέχει στὶς συνομιλίες μὲ καλὴ διάθεση ἀπέναντι στοὺς Τουρκοκύπριους. Πρόθεσή μας νὰ συνομιλήσουμε μὲ εὐλικρίνεια καὶ συνέπεια μὲ σκοπὸ τὴν ἐξεύρεση λύσης μὲ βάση τὰ ψηφίσματα τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν καὶ τὰ ὅσα ἔχουν συμφωνηθεῖ μεταξύ τῶν ἐκπροσώπων τῶν δυὸ κοινοτήτων τὰ τελευταῖα τρία χρόνια. Ἀναφέρομαι στὶς κατευθυντήριες ἀρχές που υιοθετήθηκαν τὸ Φεβρουάριο τοῦ 1977 ἀπὸ τὸν ἀείμνηστο Ἐθνάρχη Μακάριο καὶ τὸν Τουρκοκύπριο ἡγέτη Ντενκτάς γιὰ νὰ ἐγκαταλειφθοῦν μονομερῶς πρὶν ἀρχίσουν οἱ συνομιλίες, παρὰ τὶς ὀδυνηρὲς ὑποχωρήσεις τὶς ὁποῖες εἶχε τότε κάνει ἡ δικὴ μας πλευρὰ. Τὸ δεύτερο πλαίσιο συνομιλιῶν, που πρόσφατα συμφωνήθηκε μεταξύ τοῦ Προέδρου ἸΚυπριανοῦ καὶ τοῦ Τουρκοκύπριου ἡγέτη Ντενκτάς, ἀντιμετωπίστηκε πάλι ἀπὸ τὴν Τουρκοκυπριακὴ ἡγεσία μὲ κυνικὴ περιφρόνηση. Ἐμεῖς ἐξακολουθοῦμε νὰ πιστεύουμε πῶς γιὰ νὰ ὑπάρξουν συνομιλίες πρέπει νὰ εἶναι δεδομένος ο ἰσθασιμὸς καὶ τῶν δυὸ πλευρῶν πρὸς τὰ συμφωνηθέντα πλαίσια πολιτικοῦ διαλόγου. Αὐτὴ ἡ πίστη,

ἐνισχυμένη ἀπὸ τὴν καλὴ διάθεση ἀπέναντι στὴν Τουρκοκυπριακὴ κοινότητα, θὰ ἐξακολουθήσει νὰ μᾶς διακατέχει μέχρις ὅτου συνομιλήσουμε οὐσιαστικά. Αὐτὴ, ὅμως, ἡ σταθερὴ πίστη καὶ φιλικὴ διάθεση δὲν πρέπει νὰ ἐρμηνευθοῦν ἀπὸ ὁποιοδήποτε σὰν διάθεση συνθηκολόγησης καὶ ἐγκατάλειψης τῶν δικαίων καὶ τῶν δικαιωμάτων μας.

Ἡ ὡς τώρα στάση τῆς Τουρκοκυπριακῆς ἡγεσίας δὲν παρέχει ἐλπίδες γιὰ εὐλικρινὴ διάλογο καὶ οὐσιαστικὲς συνομιλίες. Ἐξ ἀρχῆς ὁ Τουρκοκύπριος ἡγέτης, πρὶν ἀκόμα ἀρχίσουν οἱ συνομιλίες, μὲ σειρά δημόσιων δηλώσεών του, συνέτριβε τὸ πλαίσιο τῶν συνομιλιῶν, τὸ ὁποῖο ἐνυπογράφως ἀποδεχόταν καὶ στοῦ ὁποίου τὴ διαμόρφωση προσωπικὰ συνέβαλε. Φαίνεται, συνεπῶς, πολὺ σαφῶς, ὅτι ἡ Τουρκοκυπριακὴ ἡγεσία εἰσέθετε τὴ συμφωνία — πλαίσιο τῆς 19ης Μαΐου ἐντελῶς προσχηματικά καὶ χάρις ἄλλων σκοπιμοτήτων. Στὸ παρὸν στάδιο, ὁ Τουρκοκύπριος ἡγέτης κ. Ντενκτάς ὀχυρώνεται ἐκ νέου πίσω ἀπὸ τὴν ἀδιαλλαξία του καὶ ἐνεργεῖ μὲ ὅλα τὰ μέσα πρὸς τὴν κατεύθυνση μονιμοποίησης καὶ νομιμοποίησης τῶν τετελεσμένων που δημιούργησε ἡ Τουρκικὴ εἰσβολὴ στὸ νησί μας. Συμμερίζεται ἔτσι τὸ μόνιμο καὶ ἀμετάθετο στόχο τῆς Ἄγκυρας γιὰ μετατροπὴ τῆς ντὲ φάκτο καταστάσεως σὲ ντὲ ζούρε καθεστῶς.

Γι' αὐτοὺς ἀκριβῶς τοὺς λόγους πρέπει νὰ διαδραματίσουμε ρόλο κρίσιμα ἱστορικό: Πρέπει νὰ ματαιώσουμε αὐτὴ τὴν ἀνώσιμα διαδικασία μὲ ἀποφασιστικὴτητα, ψυχραιμία καὶ εὐψυχία. Γιατὶ ἡ ντὲ φάκτο κατάσταση θὰ μετατραπῆ σὲ ντὲ ζούρε καθεστῶς, ὅταν καταργηθοῦν τὰ ψυχικά μας ἐρείσματα, ὅταν καμφθοῦμε καὶ ἐνδώσουμε. Γι' αὐτὸ ἡ Τουρκοκυπριακὴ ἡγεσία, ἐφαρμόζοντας τὶς μεθόδους τῆς Τουρκικῆς πολιτικῆς ἡγεσίας, κωλυσιεργεῖ ἐξοργιστικά γιὰ νὰ μᾶς καταπονήσει καὶ, τελικά, νὰ μᾶς ἐξουδετερώσει.

Στὴν ψυχρὰ ὀργανωμένη διαδικασία ἐξάντλησης καὶ ἐξουδετέρωσης τῆς ψυχικῆς ἀντοχῆς τοῦ λαοῦ μας, συμμετέχουν καὶ συμβάλλουν ὅλοι ὅσοι ὑπερτονίζουν καὶ διογκώνουν τὶς ἀρνητικὲς καταστάσεις, που

μπορεί να έχουν σαν αποτέλεσμα την κάμψη της αγωνιστικής διάθεσης του λαού μας. Έτσι, προβάλλοντας επίμονα επικείμενους κινδύνους, μπορούν να παραλύσουν τη θέληση του λαού μας και να τον οδηγήσουν σε στάση παθητικής άμυνας που μετατρέπεται σταδιακά σε άγνωση, ανασφάλεια και πανικό. Τούτη η καταχθόνια διαδικασία της κατάρρευσης και υποδούλωσης του φρονήματος του λαού πρέπει να ελεχθεί και άχρηστευθεί.

Η Τουρκοκυπριακή ηγεσία δεν εκφράζει τα αισθήματα και τους πόθους των μαζών των Τουρκοκυπρίων, οι οποίοι, αφού σύρθηκαν με τη βία στο βορρά, στενάζουν αυτή τη στιγμή κάτω από το ζυγό του Τουρκικού κατοχικού στρατού. Ο Τουρκικός στρατός, που έχει εξαναγκάσει τους αυτόχθονες Έλληνοκυπρίους να εγκαταλείψουν τη γη τους και να προσφυγοποιηθούν στην ίδια τους την πατρίδα, όχι μόνο αστυνομεύει και καταδυναστεύει τις μάζες των Τουρκοκυπρίων, αλλά επιδεικνύει και κινισμό και περιφρόνηση απέναντί τους με τα προκλητικά προνόμια που σε βάρος τους απολαμβάνει. Το αίσθημα της άλαζονικής υπεροχής των Τούρκων στρατιωτικών απέμεινε στους άπλοϊκούς Τουρκοκυπρίους, που θεωρεί κατώτερους και υποδεέστερους, έχει ένα ευεργετικό για τον Κυπριακό λαό αποτέλεσμα: Μεγαλώνει συνεχώς το χάσμα ανάμεσα στις μάζες των Τουρκοκυπρίων και τον Τουρκικό στρατό κατοχής και εκμετάλλευσης και διευρύνει τα περιθώρια

συνεργασίας Τουρκοκυπρίων και Έλληνοκυπρίων με στόχο την άπελευθέρωση της πατρίδας μας. Αυτά τα συγκλονιστικά δεδομένα μας δημιουργούν την υποχρέωση να εμμένουμε στην προσπάθειά μας για προσέγγιση των δυο κοινοτήτων, αγωνιζόμενοι, ταυτόχρονα, ανυποχώρητα ενάντια στην κατοχική δύναμη. Γιατί κοινός είναι ο εχθρός. Ο Τουρκοκυπριακός λαός νοσταλγεί τη γη του όπως νοσταλγούμε κι εμείς τη δική μας κι αισθάνεται το ίδιο ξένος στο σπίτι της Κυθρέας όπου τον εξαναγκάσαν να εγκατασταθεί, όπως ξένος αισθάνεται ο Έλληνας της Βόνης που βρέθηκε τυχαία στο Τουρκικό σπίτι του Παραμαλιού.

Τα Τουρκικά στρατεύματα στην Κύπρο κατάργησαν το δικαίωμα της έκλογής και για τις δυο κοινότητες. Όλοι, όμως, ξέρουμε ότι ο άνθρωπος χωρίς τη δυνατότητα της έκλογής δεν μπορεί να είναι ελεύθερος. Και εκείνος που στερεί το δικαίωμα της ελευθερίας στον άνθρωπο δεν μπορεί να αισθάνεται ησυχας. Γιατί οι άνθρωποι που έχουν συνειδητοποιήσει τη στέρηση της ελευθερίας τους, δεν μπορούν να έφησουχάζουν. Θα αγωνίζονται να την ανακτήσουν και να την κατοχυρώσουν.

Όταν αυτός ο άγιος στόχος πραγματοποιηθεί, τότε και οι ψυχές των θυσιασμένων συμπατριωτών μας, που μάς παρακολουθούν με άγνωση από τον ούρανο χώρο, θα αισθανθούν δικαιωμένες. Τους όφειλουμε αυτή τη δικαίωση.

ΕΝΑΣ ΒΡΗΜΟΣ! Της λευτεριάς και της τιμής της πατρίδας. Και πάνω σ' αυτόν οι πάντες και τα πάντα θυσία!

ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΘΡΕΑ